

13. Праця та зайнятість осіб з інвалідністю. Національна доповідь / Міністерство праці та соціальної політики України, Державна установа Науково-дослідний інститут соціально-трудових відносин Мінпраці України. – К. – 2009. – 194 с.
14. Скурко Е.В. Правовые принципы в правовой системе, системе права и системе законодательства: Теория и практика / Е.В. Скурко // Правоведение. – 2006. – № 2. – С. 55 – 61.
15. Теорія держави та права конспект лекцій ЛНУ. – Львів, 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studrada.com.ua/>.
16. Шевцов А.Г. Методичні основи організації соціальної реабілітації дітей з вадами здоров'я: монографія / А.Г. Шевцов. – К.: НТІ „Інститут соціальної політики”, 2004. – 240 с.

УДК 342.951: 351.811

ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ НА СТАДІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Савка А.Ю., ад'юнкт

Національна академія внутрішніх справ

В даній статті проведено аналіз норм адміністративно-деліктного законодавства у справах про порушення правил дорожнього руху на стадії адміністративного розслідування та здійснено пошук правових колізій розвитку даної проблеми.

Ключові слова: адміністративне розслідування, правила дорожнього руху, транспортний засіб.

Савка А.Ю. ПРАВОВЫЕ КОЛЛИЗИИ РЕАЛИЗАЦИИ НОРМ АДМИНИСТРАТИВНО-ДЕЛИКТНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ПО ДЕЛАМ О НАРУШЕНИИ ПРАВИЛ ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ НА СТАДИИ АДМИНИСТРАТИВНОГО РАССЛЕДОВАНИЯ / Национальная академия внутренних дел, Украина

В данной статье проведен анализ норм административно-деликтного законодательства по делам о нарушении правил дорожного движения на стадии административного расследования и осуществлен поиск правовых коллизий развития данной проблемы.

Ключевые слова: административное расследование, правила дорожного движения, транспортное средство.

Savka A.Y. LEGAL COLLISIONS OF NORMS OF ADMINISTRATIVE TORT LAW IN CASES OF TRAFFIC VIOLATIONS AT THE STAGE OF THE ADMINISTRATIVE INVESTIGATION / National academy of internal affairs, Ukraine

This paper analyzes the rules of administrative and tort law in cases of traffic violations at the stage of the administrative investigation conducted search and legal conflicts of the problem.

Key words: administrative investigation, traffic rules, vehicle.

Становлення України як демократичної правової держави вимагає оновлення галузевих правових концепцій і перегляду законодавчого матеріалу відповідно до декларованих пріоритетів економічного і соціального розвитку. У зв'язку з цим, важливого значення набуває становлення нових доктрин адміністративного права.

Сьогодні практично всі адміністративно-правові інститути знаходяться в стані теоретичного оновлення і пошуку свого місця у вирішенні питань щодо формування суспільних відносин відповідно до конституційних засад і створення правової держави і громадянського суспільства.

Одним з таких правових утворень виступає інститут адміністративної відповідальності.

Окремим теоретичним та практичним проблемам, пов'язаними з адміністративним розслідуванням, були присвячені роботи Бандурки О.М., Берлача А.І., Венедиктова В.С., Гіди О.Ф., Голосніченка І.П., Демського Е.Ф., Калюжного Р.А., Ключніченка А.П., Колодкіна Л.М.,

Колпакова В.К., Кондратьєва Я.Ю., Кравченка Ю.Ф., Михайленка П.П., Осадчого В.І., Плішкіна В.М., Суценка В.Д. та інших учених-юристів. Ряд авторів, серед яких Ануфрієв М.І., Ілясов С.Г., Лихолоб В.Г., Новіков В.В., Парасюк М.В., Попов С.В., Синявська О.Ю., Сливка С.С., Стародубцев А.А., Шкарупа В.К., Шмоткін О.В., Щербина В.І. та ін.

Останнім часом загальним проблемам адміністративної відповідальності приділяється належна увага, але цього не можна сказати про проблемні питання реалізації останньої на стадіях провадження у справах про адміністративні проступки. Загалом питання стадійності адміністративно-деліктного провадження є одним з найбільш дискусійних в доктрині сучасного адміністративно-процесуального права [1, 229], але найбільший інтерес викликає стадія адміністративного розслідування, оскільки саме на ній в більшій мірі зачіпаються права та законні інтереси учасників провадження.

Крім того, цікавість до даної стадії проявляється не тільки з боку представників теорії адміністративно-правової науки, але й – правозастосовників, оскільки, недостатнє адміністративно-правове регулювання адміністративного розслідування на практиці не тільки створює труднощі його проведення, але й призводить до формування перекрученого розуміння суб'єктами владних повноважень самої суті адміністративного розслідування та його місця і ролі в провадженні у справах про адміністративні проступки.

Загострення дискусії з приводу даного питання було спричинене прийняттям 24 вересня 2008 року Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху». Даним законом вносилися зміни та доповнення до ряду нормативно-правих актів України (Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закони України «Про міліцію», «Про дорожній рух» та ін.) щодо врегулювання суспільних відносин на автомобільному транспорті. Однією з таких змін стало доповнення Кодексу України про адміністративні правопорушення (надалі КУпАП) статтею 14-1 «Відповідальність власників (співвласників) транспортних засобів та внесення змін до ряду інших статей КУпАП, зокрема до статті 258 КУпАП [2]. Стаття 14-1 КУпАП закріплює положення щодо можливості притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху у разі їх фіксації працюючими в автоматичному режимі спеціальними технічними засобами власників (співвласників) транспортних засобів. У разі виявлення обставин, які свідчать про те, що порушення правил дорожнього руху (ПДР) було вчинено іншою особою, власник (співвласник) транспортного засобу протягом десяти днів з дня вручення йому постанови про накладення адміністративного штрафу, може повідомити відповідні обставини орган (посадову особу), що приймав рішення у справі. Доповнення частиною 6, статті 258 КУпАП, встановило спрощено процедуру притягнення особи до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху. Відповідно до цієї норми, у разі виявлення адміністративного правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, зафіксованого за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи аналогічних засобів, протокол про адміністративне правопорушення не складається, а постанова у справі виноситься без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. І хоча, відповідно до Рішення Конституційного суду № 23-рп/2010 від 22.12.2010 року положення ч.6, ст.258 визнані неконституційними і на цій підставі втратили чинність, текст цієї частини не виключено з КУпАП. Аналіз же змісту ст.14-1 КУпАП свідчить, що законодавець прямо дозволяє суб'єкту владних повноважень притягати особу до адміністративної відповідальності без доказування її провини, без її участі у справі, виключно на підставі показників технічних засобів. А також змушує власника (співвласника) транспортного засобу самостійно доводити свою невинуватість, що, відповідно з нормами Конституції України є абсолютно не прийнятним. [3, 706].

Однак необхідно зазначити, що існування вказаних норм КУпАП у такій редакції, суперечить не лише положенням закону, а й вченню про адміністративно-деліктний процес. В.К. Колпаков зазначає, що термін «адміністративно-деліктний процес» доцільно використовувати для позначення узагальноної категорії, яка об'єднує у системне утворення окремі провадження у справах про адміністративні проступки (адміністративно-деліктні провадження) [4, 385]. Первинним самостійним елементом будь-якого адміністративного провадження виступають логічні, послідовно змінюючи одна одну операції – стадії адміністративного провадження.

Серед адміністративістів не існує єдиної точки зору щодо кількості стадій адміністративно-деліктного провадження. Так, В.К. Колпаков виділяє 6 стадій провадження [5, 196], І.П. Голосніченко та М.Ф. Стахурський – 5 [6, 155], Д.М. Бахрах та Є.М. Ренов – 4 стадії [7, 17]. Однак, аналіз зазначених поглядів дає змогу стверджувати, що вони не мають принципових розбіжностей, що стадії можна подрібнити, але при цьому в кожному провадженні (за виключенням проведення спрощеної процедури вирішення адміністративно-деліктної справи) відбувається адміністративне розслідування; розгляд справи та винесення по ній рішення; можливе оскарження чи опротестування рішення по справі та виконання рішення. Відповідно до статті 245 КупАП, завданням провадження в справах про адміністративні правопорушення є: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом, забезпечення виконання даної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності. Реалізація даного завдання відбувається на всіх стадіях адміністративно-деліктного провадження, кожна з яких вирішує власні локальні задачі адміністративного провадження. На наш погляд, найбільшої уваги заслуговує стадія адміністративного розслідування, оскільки саме на ній з'ясовуються, всі обставини вчинення протиправного діяння, умови та причини, що сприяли його вчиненню, а також встановлюється наявність чи відсутність обставин, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення. До таких обставин відносяться:

- 1) відсутність події і складу адміністративного правопорушення;
- 2) недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку;
- 3) неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність;
- 4) вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;
- 5) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення;
- 6) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;
- 7) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених статтею 38 КУпАП (строків накладення адміністративного стягнення);
- 8) наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або не скасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також порушення по даному факту кримінальної справи;
- 9) смерть особи, щодо якої було розпочато провадження в справі.

Постає питання, яким чином працівник ДАІ може встановити наявність чи відсутність ряду перелічених обставин (наприклад, вік особи, її осудність) без проведення адміністративного розслідування, лише на підставі показників технічних засобів. Крім того, однією з обставин, за наявності якої провадження в справі про адміністративне правопорушення не розпочинається, а розпочате підлягає закриттю є відсутність складу адміністративного проступку (ч.1,ст.247 КУпАП), тобто сукупності об'єктивних (об'єкт та об'єктивна сторона протиправного діяння) та суб'єктивних ознак (суб'єкт та суб'єктивна сторона проступку), за наявності яких протиправне діяння визначається як адміністративний проступок. Кодекс України про адміністративні правопорушення не містить визначення суб'єкта адміністративного проступку, але зміст статті 12 КУпАП дає змогу визначити, що ним є фізична осудна особа, якій на момент вчинення протиправного діяння виповнилось 16 років. Тобто, законодавець чітко встановлює, що суб'єктом адміністративного проступку є особа, яка безпосередньо вчинила протиправне діяння і своїми діями спричинила шкоду суспільним відносинам, що охороняються нормами адміністративно-деліктного законодавства. Суб'єктивна сторона складу адміністративного правопорушення – це внутрішнє, психічне ставлення особи до вчиненого нею діяння. Тобто, вирішуючи питання про притягнення особи до адміністративної відповідальності та визначення їй міри покарання, уповноважена на це особа, в обов'язковому порядку повинна з'ясувати, що

спонукало ту чи іншу особу до вчинення правопорушення, вчинила вона його умисно чи необережно і т.д.

Перелічені обставини є досить суттєвими при вирішенні питання щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності на підставі ст.14-1 КУпАП, оскільки керувати транспортним засобом може не лише його безпосередній власник, але й будь-яка інша особа, наділена таким правом на законних підставах (наприклад, керування за дорученням або керування автомобілем за присутності в його салоні самого власника). В таких випадках, за вчинення адміністративного правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, до адміністративної відповідальності притягається не особа, яка його вчинила, а власник (співвласник) транспортного засобу, що повністю суперечить принципам адміністративної відповідальності: законності; невідворотності покарання; суб'єктивного ставлення у вину; індивідуалізації покарання; презумпції невинуватості.

Хотілося б також відзначити, що дійсно нормами адміністративно-деліктного законодавства України передбачена процедура проведення так званого скороченого (спрощеного) адміністративного провадження. Так, статтею 258 КУпАП визначається ряд обставин, за наявності яких протокол про адміністративне правопорушення не складається, а адміністративне стягнення накладається на місці вчинення правопорушення. Але, однією з суттєвих умов проведення адміністративного провадження за спрощеною процедурою є обов'язкова згода особи з тим, що її діяння є адміністративним правопорушенням і з тим видом та розміром покарання, яке на неї накладається. Законодавець передбачив, що у разі оспорювання особою факту вчинення нею протиправного діяння чи накладеного адміністративного стягнення, складається протокол про адміністративне правопорушення, а провадження в адміністративній справі відбувається на загальних підставах.

Як вбачається з вищевикладеного можливість здійснення адміністративного провадження в даній категорії справ за спрощеною процедурою, без проведення адміністративного розслідування, або ж формальний підхід до адміністративного розслідування не може сприяти виконанню завдання останнього. Справедливість наших роздумів на дану проблему підтверджується і п.24 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті», де зазначається про неприпустимість спрощеного підходу до судового розгляду справ про адміністративні правопорушення на транспорті та ігноруванні прав осіб, які притягаються до відповідальності та інших учасників провадження. Такі справи повинні розглядатися за обов'язкової участі особи ймовірного правопорушника. Зміст постанови у справі повинен містити дані про докази, на яких ґрунтується висновок про вчинення особою адміністративного правопорушення, та зазначення мотиви відхилення інших доказів, на які посилався правопорушник [8].

Отже, стадія адміністративного розслідування є необхідністю для прийняття обґрунтованого і вмотивованого рішення по справі і, в певній мірі виступає гарантією дотримання прав і законних інтересів особи при притягненні її до адміністративної відповідальності. Тому, з метою усунення недоліків та вдосконалення адміністративно-деліктного законодавства у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до норм міжнародного права, положень Конституції України, необхідно на законодавчому рівні закріпити обов'язковість проведення співробітниками міліції адміністративного розслідування у справах про порушення правил дорожнього руху.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іщенко В.В. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері оподаткування: сучасні доктринальні підходи / В.В. Іщенко // Вісник Академії адвокатури України. – №2. – 2011. – С. 229-231.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 20 верес. 2011 р.: – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 248 с.
3. Горбач О.В. До проблеми адміністративної відповідальності власників (співвласників) транспортних засобів / О.В. Горбач // Форум права. – 2010. – № 4. – С.705–710.

4. Колпаков В.К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія / В.К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.
5. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посіб. / В.К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 256 с.
6. Голосніченко І.П. Адміністративний процес: навч. посіб. / І.П. Голосніченко, М.Ф. Стахурський. – К.: ГАН, 2003. – 256 с.
7. Бахрах Д.Н. Производство по делам об административных правонарушениях: пособие [для слушателей народных университетов] / Д.Н. Бахрах, Э.Н. Ренов. – М.: Знание, 1989. – 96 с.
8. Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах / За заг. ред. В.Т. Маляренка; упорядник П.П. Пилипчук. – К.:Юрінком Інтер, 2007. – 408 с.

УДК 342.9:504.06

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ

Сироватка С.С., здобувач

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Наукова стаття присвячена висвітленню особливостей адміністративно-юрисдикційної діяльності органів екологічного контролю. Висвітлюються повноваження державної екологічної інспекції України, державної інспекції охорони, відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства, державного комітету лісового господарства України тощо.

Ключові слова: екологічний контроль, адміністративна діяльність органів екологічного контролю, повноваження органів екологічного контролю.

Сироватка С.С. ОСОБЕННОСТИ АДМИНИСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО КОНТРОЛЯ / Днепропетровский государственный университет внутренних дел, Украина

Научная статья посвящена особенностям административно-юрисдикционной деятельности органов экологического контроля. Освещаются полномочия государственной экологической инспекции Украины, государственной инспекции охраны, восстановления водных живых ресурсов и регуляции рыболовства, государственного комитета лесного хозяйства Украины и т.д.

Ключевые слова: экологический контроль, административная деятельность органов экологического контроля, полномочия органов экологического контроля.

Sirovatka S.S. FEATURES ADMINISTRATIVELY JURISDICTION TO ACTIVITY OF ORGANS OF ECOLOGICAL CONTROL / Dnipropetrovs'k state university of internal affairs, Ukraine

The Scientific article is devoted illumination features administratively jurisdiction to activity of organs of ecological control. Plenary powers of state ecological inspection of Ukraine, state inspection of guard, recreation of water living resources and adjusting of fishing, state committee of forestry of Ukraine, light up and others like that.

Key words: ecological control, administrative activity of organs of ecological control, plenary powers of organs of ecological control.

Екологічний контроль – найважливіша правова міра забезпечення раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища від шкідливих впливів, функція державного управління та правовий інститут права навколишнього середовища. Ґрунтуючись на ролі екологічного контролю в механізмі охорони навколишнього середовища, його можна оцінювати як найважливішу правову міру. Саме за допомогою екологічного контролю в основному забезпечується примус відповідних суб'єктів права навколишнього середовища до виконання екологічних вимог. Заходи юридичної відповідальності за екологічні правопорушення застосовуються або в процесі екологічного контролю, або з залученням інших державних органів.